

Forfatter: Udrag fra Fjorten eventyr og fortællinger

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 232.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296365449440/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

Åndeverdenen

Mennesket, Gudmennesket og Gud – for Ingemann findes der ud over dagliglivet en højere verden. I *Det høje Spil* stifter vi først bekendtskab med den i form af en lykkeskilling, der siden ligesom det magiske spejl viser sig at stamme fra feernes rige. Som Hølgær får feernes gave uden at have søgt den, møder han tilværelsens dæmonske magter uforvarende; ved sit andet møde med demonen indgår han en pagt med den, men først tredje gang afslører den sit navn, og derved får Hølgær magt til at fremmane den. Disse forestillinger om gode og onde synlige magter og menneskets omgang med dem er hentet fra folkeovertroen, og fra dens brogede verden stammer mange motiver i Ingemanns fortællinger. At midnatstimen er særlig velegnet til at få kontakt med åndeverdenen, ved således enhver, og Ingemann lader da også ofte uhyggelige oplevelser finde sted på netop dette tidspunkt (f.eks. *Det forbandede Huus* s. 101f. og 108, *Niels Dragon* s. 134). Varsler, især udtalt af døende, går i opfyldelse (*Moster Maria* s. 80, *Niels Dragon* s. 134), og på årsdagen for sin død har et genfærd særlig stor magt (*Moster Maria* s. 89, *Glasskabet* s. 126f.). I øvrigt er genfærd hos Ingemann som i folkeovertroen bundet til steder, der var betydningsfulde i deres jordiske liv (*Sphinxen* s. 63, *Det forbandede Huus* s. 109). Det er altid skæbnesvangert at møde en genganger, men mødets udfald kan dog som i *Det forbandede Huus* blive lykkeligt, hvis man accepterer det overnaturlige og er modtagelig for dets budskab. Fornægter man derimod åndeverdenens eksistens, bliver resultatet, når man møder den, vanvid (*Glasskabet*) eller død (*Niels Dragon*). *Moster Marias* historie viser, at selv den tillidsfulde og brødefri kan få varige psykiske men af gengangervisioner.

Skønt Ingemann som romantikerne i det hele taget øser af de folkelige forestillinger, overtager han ikke overtroen kritikløst; bla. i *Varulven* (s. 113) mærkes en udtalt distance til almuesagnene, dybest set nok fordi overtro og vantro trives glimrende sammen (s. 123). Når overtroen alligevel ikke afvises helt af Ingemann, skyldes det, at den rummer en vis indsigt i »Naturens Hemmeligheder», som de kaldes af kongen og Mirza i *Det høje Spil* (s. 32 og 39). Mens det lykkes for far og datter at bruge deres indsigt til det gode, går det ilde for Thora og fru Sommerkjær i *De fortryllede Fingre*. Deres magiske eksperiment dømmes (s. 155f.) som »et Indgreb i en Naturhemmelig-